

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

S P R E N D I M A S

2025 m. rugsėjo 24 d. Nr. 21RE2-254 (AG2-197/13-2025)

Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Marinos Adomaitės, Evaldo Ambrozaičio ir Ingos Drąsutavičienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja),

sekretoriaujant Margaritai Žiobakaitei,

dalyvaujant pareiškėjos sodininkų bendrijos „Vasara“ atstovams pirmininkui X. Y. ir advokatei Z. Y., atsakovės Širvintų rajono savivaldybės administracijos atstovui A. Y.,

trečiojo suinteresuoto asmens Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos atstovas C. Y.,

2025 m. rugsėjo 22 d. viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotolinio ryšio priemonėmis išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos sodininkų bendrijos „Vasara“ patikslintą skundą atsakovei Širvintų rajono savivaldybės administracijai, trečiajam suinteresuotam asmeniui Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos dėl Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2025 m. liepos 31 d. rašto Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl informacijos pateikimo“ panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

Komisijoje 2025 m. rugpjūčio 8 d. priimtas nagrinėti pareiškėjos sodininkų bendrijos „Vasara“ patikslintas skundas atsakovei Širvintų rajono savivaldybės administracijai (toliau – ir atsakovė, Administracija), trečiajam suinteresuotam asmeniui Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – ir NŽT), kuriuo pareiškėja prašo:

1) panaikinti Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2025 m. liepos 31 d. raštą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl informacijos pateikimo“ (toliau – ir Raštas);

2) įpareigoti atsakovę iš naujo išnagrinėti 2025 m. liepos 3 d. pareiškėjos prašymą.

Skunde nurodoma, jog pareiškėja sodininkų bendrija (toliau – ir SB) „Vasara“, esanti (duomenys neskelbtini), nuo 2024 m. rugpjūčio 26 d. teikia informaciją Širvintų rajono savivaldybės administracijai apie avarinės būklės Širvintos upės šlaitą, esantį ties (duomenys neskelbtini). Pareiškėja atsakovei pateikė, be kita ko, 2024 m. rugsėjo 19 d. Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – ir Geologijos tarnyba) išvadą, kuria oficialiai konstatuota: upės šlaito posvyrio kampas siekia 35–45° ir yra susiformavusi bei toliau besiformuojanti nuošliauža; grunte stebimi pavojingi plyšiai (iki 10 cm pločio), esantys vos 0,5–1,5 m atstumu nuo gyvenamųjų pastatų; kyla tiesioginis pavojus gyventojų sveikatai, gyvybei ir turtui; būtina nedelsiant atlikti detalius geologinius tyrimus, projektavimą ir šlaito sutvirtinimo darbus. Geologijos tarnyba konstatavo, kad egzistuoja konkretus, realus pavojus asmenų sveikatai, gyvybei ir turtui; apie šias geologijos tarnybos išvadas buvo informuota atsakovė.

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2024 m. rugpjūčio 26 d. atsakovė nepateikė atsakymo dėl pareiškėjos kreipimosi esmės, taip pat nesiėmė absoliučiai jokių veiksmų pavojingai situacijai spręsti, todėl bendrija 2025 m. balandžio 22 d. per atstovą pateikė prašymą savivaldybės administracijai.

2025 m. balandžio 23 d. 10:35 val., iš el. pašto (duomenys neskelbtini) atsakovės atstovas el. laišku pateikė pareiškėjai atsakovės atsakymo projektą, kuriuo nurodė, kad planuoja upės šlaito gruntą atvežti dviejų metų laikotarpyje. Tą pačią dieną, t. y. 2025 m. balandžio 23 d., 13:53 val., iš to paties savivaldybės administracijos el. pašto adreso buvo atsiųstas antrasis laiškas, kuriame nurodyta, jog „atsakymas rengiamas“, tačiau jo pateikimas „užtruks, nes prisijungė teisininkai“. 2025 m. balandžio 28 d. atsakovė pateikė raštą Nr. (duomenys neskelbtini), kuris yra identiško turinio 2025 m. balandžio 23 d. 10:35 val., iš el. pašto (duomenys neskelbtini) atsakovės atstovo e-laišku pateiktam savivaldybės administracijos atsakymo projektui, t. y. raštu nurodoma, jog atsakovė planuoja upės šlaito gruntą atvežti dviejų metų laikotarpyje. Atsakovė nepateikė jokio konkretaus plano / projekto dėl protingai pagrįsto problemos sprendimo termino, nepateikė informacijos apie planuojamus ir / ar atliktus būtinus geologinius tyrimus, rengiamą ar parengtą šlaito tvirtinimo projektą, taip pat nepateikė absoliučiai jokios informacijos apie inžinerinių apsaugos priemonių įgyvendinimo planą / projektą, kaip nurodyta Geologijos tarnybos 2024 m. rugsėjo 19 d. išvadoje.

2025 m. balandžio 29 d. atsakovė pateikė atsakymą, kuriuo kardinaliai pakeitė savo poziciją, nurodė, kad neturi nei teisės, nei pareigos vykdyti upės šlaito stabilizavimo darbus, nurodė, kad už šių darbų atlikimą yra atsakinga Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos. 2025 m. gegužės 14 d. atsakovė pateikė atsakymą, kuriuo nepagrįstai nurodė, kad 2025 m. balandžio 28 d. rašte buvo išdėstytas pirminis vertinimas, svarstant galimybę organizuoti laikinojo pobūdžio priemonę – grunto atvežimą, siekiant stabdyti tolimesnį nuošliaužos plitimą. Toks pasiūlymas buvo svarstytas tik kaip preliminari prevencinė priemonė, vykdant 2025–2026 m. planuojamus (duomenys neskelbtini), remonto darbus. Tačiau šis siūlymas nebuvo priimtas ir pasirašytas Širvintų rajono administracijos direktoriaus (pareiškėjai buvo pateiktas tik galimo atsakymo projektas), nes atlikus papildomą teisinį vertinimą paaiškėjo, kad atsakovė neturi teisinio pagrindo vienašališkai įgyvendinti net ir laikinų techninių sprendimų šioje teritorijoje. Todėl minėtas pasiūlymas nebuvo įgyvendintas ir šiuo metu nėra planuojamas.

2025 m. birželio 3 d. pareiškėja gavo atsakovės atsakymą, kuriuo buvo nurodyta: „Pažymime, kad 2025 m. gegužės 14 d. rašte Nr. (duomenys neskelbtini) buvo netiksliai nurodyta, jog 2025 m. balandžio 28 d. raštas Nr. (duomenys neskelbtini) nebuvo suderintas su Administracijos direktore. Šis teiginys buvo klaidingas – raštas buvo suderintas ir pasirašytas Administracijos direktorės. Minėtas gegužės 14 d. raštas buvo parengtas turint informaciją, jog siūlymas dėl laikinojo grunto atvežimo buvo pateiktas tik kaip preliminarus ir perduotas paštu kaip galimo sprendimo projektas. Gavus patikslintą informaciją, jog raštas buvo oficialiai pasirašytas ir išsiųstas, buvo atliktas papildomas teisinis vertinimas, kuris patvirtino, kad nepaisant tokio pasirašymo, teisinė savivaldybės padėtis šioje situacijoje nesikeičia – žemė, kuriai buvo svarstytas sprendimas, nepriklauso savivaldybei ir nėra perduota jokių teisiniu pagrindu. Sprendimas dėl galimo grunto atvežimo buvo priimtas tuo metu turėtos preliminarios informacijos pagrindu, neįvertinus visų teisinės atsakomybės ir kompetencijos aspektų. Tačiau atlikus detalesnę analizę, buvo konstatuota, kad savivaldybė neturi teisinio pagrindo įgyvendinti tokio pobūdžio veiksmų“.

Pareiškėja atkreipia dėmesį į tai, kad tiek 2025 m. balandžio 28 d. atsakovės raštas Nr. (duomenys neskelbtini), tiek 2025 m. gegužės 14 d. atsakovės raštas Nr. (duomenys neskelbtini) yra pasirašyti atsakovės direktorės. Nepaisant to, atsakovė 2025 m. birželio 3 d. raštu tvirtina, kad pasirašydama 2025 m. gegužės 14 d. raštą Nr. (duomenys neskelbtini) ji nežinojo, kad prieš dvi savaites pasirašė 2025 m. balandžio 28 d. raštą Nr. (duomenys neskelbtini). Toks paaiškinimas pareiškėjai kelia susirūpinimą dėl viešojo administravimo pagrindinių principų (ne)įgyvendinimo ir paneigimo.

2025 m. liepos 3 d. pareiškėja gavo NŽT atsakymą į 2025 m. gegužės 15 d. pareiškėjos kreipimąsi. Atsakymu NŽT nurodė, kad mano, jog už šlaito stabilizavimą ar kitų reikiamų darbų organizavimą savivaldybės teritorijoje yra atsakinga savivaldybė.

Pareiškėja nurodo, jog 2025 m. liepos 3 d. pareiškėja dar kartą kreipėsi į atsakovę, pateikė NŽT išaiškinimą, priminė atsakovei, kad pareiškėja nuo 2024 m. rugpjūčio 26 d. keliolika kartų raštu kreipėsi į atsakovę, prašydama imtis veiksmų dėl avarinės būklės Širvintos upės šlaito, esančio ties (duomenys neskelbtini), stabilizavimo, siekiant išvengti žalos turtui, o taip pat žmonių sveikatai ir gyvybei. Pareiškėja atkreipė atsakovės dėmesį į tai, kad atsakovė, turėdama konkrečią informaciją apie

realų ir tiesioginį pavojų žmonių sveikatai, gyvybei bei turtui, metus laiko nesiėmė jokių realių veiksmų šiai grėsmei pašalinti, keitė savo poziciją, o galiausiai nepagrįstai perkėlė pareigą aiškintis, kuri institucija atsakinga už savivaldybės teritorijoje esančios žemės tvarkymą, pačiai pareiškėjai. Atsižvelgiant į tai, kad atsakovės neteisėtas neveikimas trunka metus laiko, į tai, kad egzistuoja objektyvi būtinybė nedelsiant spręsti pavojingą situaciją, keliančią grėsmę žmonių gyvybei, sveikatai ir turtui, pareiškėja prašė atsakovės nedelsiant, bet ne vėliau, kaip iki 2025 m. liepos 14 d., 16 val., pateikti šią informaciją: kokie sprendimai dėl avarinės būklės Širvintos upės šlaito, esančio prie (duomenys neskelbtini), buvo priimti nuo 2024 m. rugpjūčio 26 d., kai atsakovė pirmą kartą buvo informuota apie pavojingą situaciją; kokių konkrečių veiksmų ėmėsi atsakovė, gavusi 2024 m. rugsėjo 9 d. Geologijos tarnybos išvadas, kuriomis aiškiai konstatuota, kad dėl susiformavusios bei toliau besiformuojančios nuošliaužos, pavojingų plyšių, esančių vos 0,5–1,5 m atstumu nuo gyvenamųjų pastatų, kyla tiesioginis pavojus gyventojų sveikatai, gyvybei ir turtui; ar iki šio reikalavimo pateikimo dienos buvo atlikti detalūs geologiniai tyrimai, parengtas projektas ir pradėti ar atlikti šlaito sutvirtinimo darbai, ar tokie darbai yra suplanuoti ir jei taip – kada bei kieno lėšomis jie bus vykdomi; jeigu iki šiol nebuvo imtasi jokių veiksmų dėl pavojingos situacijos sprendimo – nurodyti, kada konkrečiai planuojama imtis šių veiksmų bei pateikti tai pagrindžiančius dokumentus ar priimtus sprendimus.

2025 m. liepos 31 d. atsakovė Raštu pateikė atsakymą, kuriuo informavo, kad nesiėmė ir neketina imtis jokių su avarinės būklės upės šlaito stabilizavimu ir žmonių bei jų turto sauga susijusių veiksmų.

Pareiškėja teigia, kad Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje įvyko gamtinis įvykis – susiformavo upės šlaito nuošliauža, kelianti pavojų daugiau, nei 1 (vieno) žmogaus gyvybei, sveikatai ir / ar turtui. Atsakovė, gavusi atitinkamą informaciją, privalėjo imtis teisės aktuose nustatytų konkrečių procedūrų ir veiksmų, skirtų žmonių gyvybei, sveikatai ir turtui apsaugoti. Pareiškėja atkreipia dėmesį, jog susiklosčius analogiškomis situacijoms, t. y. esant gamtiniam įvykiui – upės šlaito slinkimui, su šiuo įvykiu susijusias situacijas sprendžia ir už asmenų bei turto saugumą atsakinga yra būtent savivaldybės administracija. Šiuo atveju atsakovė, nepaisant jai pateiktos oficialios informacijos apie realią grėsmę gyventojų gyvybei, sveikatai ir turtui, ne tik neteisėtai atsisakė atlikti veiksmus, bet ir savo elgesiu sukūrė situaciją, kai priimti sprendimai vėliau buvo paneigti arba kvalifikuoti kaip teisiškai nereikšmingi „projektai“. Tokie veiksmai suponuoja ne tik institucinio nuoseklumo stoką, bet ir kelia pagrįstas abejones dėl atsakovės vadovybės gebėjimo tinkamai įgyvendinti įstatymais pavestas funkcijas.

Pareiškėjos atstovai posėdžio metu palaikė patikslinto skundo reikalavimus ir prašė patikslintą skundą tenkinti jame ir posėdžio metu išdėstytų motyvų pagrindu. Pažymėjo, jog, priešingai, nei atsakovė nurodo savo atsiliepime, iki skundo pateikimo administracinių ginčų komisijai, atsakovė nesiėmė jokių veiksmų situacijai įvertinti, neatliko jokio faktinių aplinkybių patikrinimo ir neatliko jos kompetencijai priskirtų funkcijų dėl ekstremalios situacijos nustatymo ir šalinimo.

Atsakovė Širvintų rajono savivaldybės administracija atsiliepimu prašo pareiškėjos skundą pripažinti nepagrįstu ir jį atmesti.

Atsiliepime atsakovė pažymėjo, kad dar 2024 m. rugpjūčio 26 d. gavusi informaciją apie galimą nuošliaužą, inicijavo pirminį situacijos vertinimą. 2024 m. rugsėjo 9 d. atsakovė susipažino su Geologijos tarnybos išvadomis, kuriose konstatuota galimo šlaito nestabilumo grėsmė. Nors pradžioje buvo svarstyta galimybė atlikti laikinas prevencines priemones, detaliam įvertinimui teisinį reglamentavimą nustatyta, kad žemės sklypas, kuriame susidarė nuošliauža, nėra perduotas savivaldybei nei patikėjimo, nei nuosavybės teise. (duomenys neskelbtini) šlaito žemė nėra perduota savivaldybei jokių teisiniu pagrindu, todėl atsakovė neturi teisinės galios joje organizuoti inžinerinių darbų. Rašte pareiškėjai buvo išaiškinta, kad šio šlaito klausimai priklauso NŽT kompetencijai. Šis atsakymas buvo pagrįstas tiek faktinėmis, tiek teisinėmis aplinkybėmis.

Atsakovė kategoriškai nesutinka su pareiškėjos teiginiu, kad pareiškėja turėtų imtis šlaito tvarkymo darbų, kadangi situacija atitinka pagal Geologijos tarnybos 2024 m. rugsėjo 19 d. išvadą ekstremalaus įvykio situaciją, todėl pasak pareiškėjos nagrinėjamu atveju nurodytoje teritorijoje turėtų būti skelbiama ekstremali situacija ir atsakovė tokiu pagrindu turėtų pareiga šalinti ekstremalaus įvykio

galimai galinčius kilti padarinius.

Atsakovė nurodo, jog po skundo gavimo, siekdama objektyviai įvertinti situaciją, atsakovė 2025 m. rugpjūčio 12 d. atsakovės direktoriaus įsakymu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudarė darbo grupę iš kompetentingų specialistų (ekologės, inžinerinį, teisinį išsilavinimą turinčių specialistų, asmens, atsakingo už civilinę saugą) įpareigodama pakartotinai apžiūrėti vietovę ir pateikti išvadą dėl gauto skundo, adresuoto Lietuvos administracinių ginčų komisijai. 2025 m. rugpjūčio 12 d. darbo grupė atliko apžiūrą ir konstatavo, kad šiuo metu akivaizdžių nuošliaužos ar šlaito avarinės būklės požymių nėra – šlaitas apaugęs augalija, nenustatyta nuslinkusio grunto ar medžių su atidengtomis šaknimis. Minėta komisija taip pat atkreipė dėmesį, kad galimi pavojai šlaito stabilumui gali kilti dėl privačių asmenų ūkinės veiklos (nuotekų sistemų įrengimo, kasinėjimų ar statinių per arti šlaito). Visas šias aplinkybes taip pat patvirtina ir kartu su darbo grupės išvada pateiktos foto nuotraukos, iš kurių matyti, kad šiai dienai (o ir skundžiamo atsakymo pateikimo dieną) neegzistavo jokios pavojingo gamtinio reiškinių aplinkybės, kurios sudarytų pagrindą atsakovei skelbti ekstremalią situaciją.

Atsakovė atkreipia dėmesį ir į tai, kad Geologijos tarnybos išvada buvo pateikta prieš beveik metus, kai tuo tarpu šiuo metu, tai yra praėjus beveik metams nuo užfiksuotų aplinkybių, nėra akivaizdžių nuošliaužų formavimosi įrodymų. Nurodyta sodininkų bendrijos „Vasara“ teritorija yra apžėlusis žole, medžiais, krūmais. Atsakovė mano, kad jeigu ir 2024 m. rugsėjo mėnesį galėjo egzistuoti situacija, atitinkanti ekstremalaus įvykio aplinkybes (nors pati atsakovė iš esmės yra įsitikinusi, kad ir tuo metu situacija neatitiko ekstremalaus įvykio aplinkybių), ji šiuo metu yra pasikeitusi ir grėsmė nekyla nei asmenų turtui, nei žmonių gyvybei ar sveikatai.

Atsakovė nurodo, kad priešingai nei teigia pati pareiškėja, jog ekstremalų įvykį neva tai sukėlė gamtos reiškiniai, iš nuotraukų matyti, kad būtent pačių sodininkų bendrijos „Vasara“ savininkų galimai neteisėta veikla (pastatų rekonstrukcija galimai nesilaikant teisės aktų reikalavimų, naujų tvorų su grėžiamais poliais statyba, įvairių kitų statinių statyba, įskaitant nuotekų valymo įrenginių įrengimas, įvairių vamzdžių išvedžiojimas šalia šlaito) galimai galėjo ir galimai tebedaro įtaką gruntui esančiam šalia šlaito. Būtent dėl šių aplinkybių atsakovė papildomai kreipėsi į ekspertus, kad šie įvertintų visas nustatytas aplinkybes, kad būtų atlikta ekspertizė, kurios tikslas nustatyti, kokie veiksniai gali daryti įtaką šlaito būklei.

Atsakovė teigia, kad buvo atlikti tiek faktinių, tiek teisinių aplinkybių vertinimai; šiuo metu šlaitas akivaizdžių avarinės būklės požymių neturi; todėl savivaldybė neturi nei teisinės galios, nei pareigos atlikti šlaito tvirtinimo darbus valstybinėje žemėje, kurios patikėtinė yra NŽT. Atsakovė nurodo, kad ji veikė teisės aktų ribose ir informavo pareiškėją pagal savo kompetenciją, taip pat buvo pateiktas tiek teisiškai, tiek ir faktiškai pagrįstas ir aiškus bei suprantamas atsakymas pareiškėjai, todėl nėra jokio teisinio pagrindo naikinti atsakovės Rašto ir įpareigoti atsakovę nagrinėti pareiškėjos prašymą pakartotinai.

Atsakovės atstovas posėdžio metu prašė atmesti patikslintą skundą atsiliepime ir posėdžio metu nurodytų motyvų pagrindu.

Trečiasis suinteresuotas asmuo Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos pateikė atsiliepimą, kuriame nurodė, jog Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 32 straipsnio 3 dalyje numatytos NŽT deleguotos valstybinės funkcijos, kurios nenumato NŽT pareigos vykdyti ūkinę veiklą administruojamoje valstybinėje žemėje. NŽT nuostatuose, patvirtintuose Aplinkos ministro 2022 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. D1-393 „Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“, taip pat nenumatyta ūkinė veikla patikėjimo teise valdomoje žemėje. Už upės šlaito stabilizavimą NŽT nėra atsakinga ir tokių darbų atlikimo funkcijos nevykdo.

Atsiliepime taip pat teigiama, jog Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 26 punkte nurodoma, kad savarankiškoji savivaldybės funkcija yra kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga, savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsauga, priežiūra ir tvarkymas, būklės stebėseną, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo organizavimas ir (ar) vykdymas, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimas ir apskaita, atskirųjų

želdynų žemės sklypų formavimo, šių sklypų kadastro duomenų nustatymo ir jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą organizavimas. Už upės šlaito stabilizavimą ir su tuo susijusių darbų organizavimą savivaldybės teritorijoje yra atsakinga atsakovė. Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo 13 straipsnis nurodo, kad savivaldybei valstybės perduotą civilinės saugos organizavimo funkciją vykdo savivaldybės meras.

Žemės sklypas, kuris ribojasi su (duomenys neskelbtini) žemės sklypais, (duomenys neskelbtini), Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje, kuriame yra avarinės būklės Širvintos upės šlaitas, priklauso valstybei, yra nesuformuotas ir Nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje neužregistruotas, tačiau už upės šlaito stabilizavimą ir su tuo susijusių darbų organizavimą savivaldybės teritorijoje yra atsakinga atsakovė.

Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos atstovas posėdžio metu palaikė atsiliepiame išdėstytą poziciją, sprendimą priimti prašė Komisijos nuožiūra.

Patikslintas skundas tenkintinas.

Byloje kilo ginčas dėl Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2025 m. liepos 31 d. rašto Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl informacijos pateikimo“ teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus pagrįstumo.

Nustatyta, jog 2025 m. liepos 3 d. reikalavimu pateikti informaciją ir nedelsiant imtis veiksmų pavojingai situacijai spręsti (toliau – ir Prašymas) pareiškėjos atstovė kreipėsi į Širvintų rajono savivaldybės administraciją. Prašyme nurodoma, jog 2025 m. liepos 3 d. pareiškėja gavo NŽT išaiškinimą Nr. (duomenys neskelbtini), kuriuo nurodė: „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 26 punktu, savarankiškoji savivaldybės funkcija yra kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga, savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsauga, priežiūra ir tvarkymas, būklės stebėseną, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo organizavimas ir (ar) vykdymas, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimas ir apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų formavimo, šių sklypų kadastro duomenų nustatymo ir jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą organizavimas. Taip pat vadovaujantis Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo 13 straipsniu, savivaldybei valstybės perduotą civilinės saugos organizavimo funkciją vykdo savivaldybės meras. Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, manome, kad už šlaito stabilizavimą ar kitų reikiamų darbų organizavimą savivaldybės teritorijoje yra atsakinga savivaldybė.“

Pareiškėja priminė, kad ji nuo 2024 m. rugpjūčio 26 d. keliolika kartų raštu kreipėsi į Širvintų rajono savivaldybės administraciją, prašydama imtis veiksmų dėl avarinės būklės Širvintos upės šlaito, esančio prie (duomenys neskelbtini), stabilizavimo, siekiant išvengti žalos turtui, o taip pat žmonių sveikatai ir gyvybei. Pareiškėja taip pat priminė, kad ji atsakovei pateikė, be kita ko, 2024 m. rugsėjo 9 d. Geologijos tarnybos atliktos apžiūros aktą, kuriuo oficialiai konstatuota: Upės šlaito posvyrio kampas siekia 35–45° ir yra susiformavusi bei toliau besiformuojanti nuošliauža; grunte stebimi pavojingi plyšiai (iki 10 cm pločio), esantys vos 0,5–1,5 m atstumu nuo gyvenamųjų pastatų; kyla tiesioginis pavojus gyventojų sveikatai, gyvybei ir turtui; būtina nedelsiant atlikti detalius geologinius tyrimus, projektavimą ir šlaito sutvirtinimo darbus. Pareiškėja padarė išvadą, kad atsakovė nuo 2024 m. rugpjūčio 26 d., t. y. metus laiko žino, kad savivaldybės teritorijoje egzistuoja konkretus, realus pavojus žmonių sveikatai, gyvybei ir turtui.

Teigė, jog Administracija, turėdama konkrečią informaciją apie realų ir tiesioginį pavojų žmonių sveikatai, gyvybei bei turtui, metus laiko nesiėmė jokių realių veiksmų šiai grėsmei pašalinti, keitė savo poziciją, o galiausiai nepagrįstai perkėlė pareigą aiškintis, kuri institucija atsakinga už savivaldybės teritorijoje esančios žemės tvarkymą, pačiai pareiškėjai. Toks atsakovės, kaip viešojo administravimo subjekto elgesys prieštarauja pagrindiniams viešojo administravimo principams ir yra absoliučiai nepateisinamas. Atsižvelgdama į tai, kad Administracijos neveikimas trunka metus laiko, į tai, kad egzistuoja objektyvi būtinybė nedelsiant spręsti pavojingą situaciją, keliančią grėsmę žmonių

gyvybei, sveikatai ir turtui kilti / didėti, pareiškėja prašė nedelsiant, bet ne vėliau kaip iki 2025 m. liepos 14 d., 16 val. pateikti šią informaciją:

1) kokie sprendimai dėl avarinės būklės Širvintos upės šlaito, esančio prie (duomenys neskelbtini), buvo priimti nuo 2024 m. rugpjūčio 26 d., kai atsakovė pirmą kartą buvo informuota apie pavojingą situaciją;

2) kokių konkrečių veiksmų ėmėsi atsakovė, gavusi 2024 m. rugsėjo 9 d. Geologijos tarnybos išvada, kuriomis aiškiai konstatuota, kad dėl susiformavusios bei toliau besiformuojančios nuošliaužos, pavojingų plyšių, esančių vos 0,5–1,5 m atstumu nuo gyvenamųjų pastatų, kyla tiesioginis pavojus gyventojų sveikatai, gyvybei ir turtui;

3) ar iki šio reikalavimo pateikimo dienos buvo atlikti detalūs geologiniai tyrimai, parengtas projektas ir pradėti ar atlikti šlaito tvirtinimo darbai, ar tokie darbai yra suplanuoti ir jei taip – kada bei kieno lėšomis jie bus vykdomi;

4) jeigu iki šiol nebuvo imtasi jokių veiksmų dėl pavojingos situacijos sprendimo – nurodyti, kada konkrečiai planuojama imtis šių veiksmų bei pateikti tai pagrindžiančius dokumentus ar priimtus sprendimus.

Administracija priėmė 2025 m. liepos 31 d. skundžiamą Raštą, kuriuo atsakydama į pareiškėjos pateiktą Reikalavimą dėl informacijos apie Širvintos upės šlaito būklę ir savivaldybės veiksmus, pareiškėja pateikė šią informaciją:

1) Dėl savivaldybės veiksmų nuo 2024 m. rugpjūčio 26 d. Administracija nurodė, jog 2024 m. rugpjūčio 26 d. gavusi informaciją apie galimą nuošliaužos riziką vietoje, esančioje šalia (duomenys neskelbtini), inicijavo pirminį situacijos vertinimą. 2024 m. rugsėjo 9 d. buvo taip pat susipažinta su Geologijos tarnybos išvada, kurioje įvardyta grėsmė nuošliaužai ir įtrūkiams. Iš pradžių buvo svarstoma galimybė laikinai atvežti gruntą ir atlikti šlaito tvirtinimo darbus kaip prevencinę priemonę. Tačiau detaliam įvertinimui faktines ir teisiniu požiūriu reikšmingas aplinkybes, nustatyta, kad žemės sklypas, kuriame susiformavusi nuošliauža, nėra perduotas savivaldybei jokia forma – nei patikėjimo teise, nei nuosavybės teise, todėl savivaldybė neturi teisės vykdyti joje jokių darbų ar iniciatyvų, įskaitant šlaito tvirtinimą. Remiantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktu, valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektas (patikėtinis) yra NŽT, išskyrus atvejus, kai žemė teisės aktų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitam subjektui. Atsižvelgiant į tai, kad minėtas žemės plotas nėra priskirtas savivaldybei, ši neturi nei teisinės galios, nei pareigos vykdyti minėtoje teritorijoje bet kokius inžinerinius darbus.

2) Dėl veiksmų po Lietuvos geologijos tarnybos 2024 m. rugsėjo 9 d. išvadų Administracija nurodė, jog atsižvelgus į 2024 m. rugsėjo 9 d. Geologijos tarnybos išvada dėl šlaito stabilumo grėsmės, buvo atliktas teisinis situacijos vertinimas. Jo pagrindu konstatuota, kad Širvintų rajono savivaldybės administracija neturi teisinio pagrindo savo iniciatyva imtis jokių inžinerinių sprendimų ar fizinių darbų valstybinėje žemėje, kurios patikėtinė yra NŽT.

3) Dėl tyrimų, projektų ir šlaito tvirtinimo darbų atsakovė nurodė, jog Širvintų rajono savivaldybės administracija nėra atlikusi detalių geologinių tyrimų, neinicijavo projektavimo darbų ir neorganizavo šlaito tvirtinimo, kadangi tokiems veiksams nėra teisinio pagrindo. Pagal Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą, savivaldybės gali būti valstybinės žemės patikėtinės tik miestų ir miestelių teritorijų ribose esančiai žemei, kai ši žemė yra perduota patikėjimo teise Vyriausybės nutarimu. Šiuo atveju žemė, kurioje susidarė nuošliauža (šlaitas prie (duomenys neskelbtini)), nėra perduota savivaldybei jokių teisiniu pagrindu. Šios teritorijos patikėtinis yra NŽT, todėl ji turi įgaliojimus ir kompetenciją spręsti su šiuo žemės plotu susijusius klausimus.

4) Dėl planuojamų veiksmų atsakovė nurodė, kad atsižvelgiant į galiojantį teisinį reguliavimą, atsakovė neturi nei teisės, nei kompetencijos planuoti ar vykdyti jokių veiksmų šioje valstybinės žemės teritorijoje, kadangi žemės sklypas nėra savivaldybei perduotas patikėjimo teise ar kitu teisiniu pagrindu. Todėl šioje teritorijoje jokie šlaito tvirtinimo ar kiti darbai nebuvo suplanuoti, o sprendimai dėl jų vykdymo – nepriimti.

Administracija nurodė, jog Širvintų rajono savivaldybės neveikimas šioje situacijoje negali būti laikomas neteisėtu, kadangi nėra nei faktinio, nei teisinio pagrindo savivaldybei vykdyti veiklą valstybinėje žemėje.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – ir VAI), Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau – ir Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklės), Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (toliau – ir VSI), Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas (toliau – ir KVCSI), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – ir Nutarimas Nr. 1317) patvirtintas Pranešimo ir keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį, ypatingą įvykį, ekstremaliąją situaciją ar krizę tvarkos aprašas (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. liepos 31 d. nutarimo Nr. 638 redakcija) ir kiti teisės aktai.

VAI 2 straipsnio 10 dalyje prašymas apibrėžiamas kaip su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus. Skundas nurodomas kaip asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame tas asmuo nurodo, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašo juos apginti (VAI 2 straipsnio 12 dalis).

Pagal Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 45 punktą į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti (45.1 papunktis); į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualiu klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti (45.2 papunktis); į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka (45.3 papunktis); į prašymą, nenurodytą šių taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma (45.4 papunktis).

Nagrinėjamu atveju matyti, jog pareiškėja SB „Vasara“ į Širvintų rajono savivaldybės administraciją daugkartiniais prašymais, įskaitant ir Prašymu pateikti informaciją, kreipėsi iš esmės prašydama apginti jų pažeistą teisę į saugią gyvenamąją aplinką dėl avarinės būklės Širvintos upės šlaito, esančio ties (duomenys neskelbtini), Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje, galimos griūties. Avarinę upės šlaito būklę pareiškėja grindžia 2024 m. rugsėjo 9 d. Geologijos tarnybos atliktos apžiūros aktu ir pateikta išvada, jog minėtos Širvintų upės šlaito posvyrio kampas siekia 35–45° ir yra susiformavusi bei toliau besiformuojanti nuošliauža; grunte stebimi pavojingi plyšiai (iki 10 cm pločio), esantys vos 0,5–1,5 m atstumu nuo gyvenamųjų pastatų; kyla tiesioginis pavojus gyventojų sveikatai, gyvybei ir turtui; būtina nedelsiant atlikti detalius geologinius tyrimus, projektavimą ir šlaito sutvirtinimo darbus.

Atsižvelgiant į tai, sprendžiama jog Prašymas pateikti informaciją turi skundo požymių ir savo turiniu atitinka prašymą apginti pažeistas pareiškėjos sodininkų bendrijos narių teises dėl kylančios grėsmės jų saugumui bei priimti atitinkamą administracinį sprendimą.

VAI 10 straipsnio 5 dalis numato, jog administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis ar kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 papunkčiai). Šios normos sietinos su viešojo administravimo subjekto veiklai keliamu įstatymo viršenybės principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektų veikla atitiktų VAI išdėstytus teisinius pagrindus, o administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (VAI 3 straipsnio 1 dalies 4 punktas). Viešojo administravimo subjektą išsamumo principas įpareigoja į prašymą ar skundą atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodant visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį (VAI 3 straipsnio 1 dalies 5 punktas).

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje ne kartą yra konstatuota, jog kiekvienu konkrečiu atveju, vertinant individualaus administracinio akto teisėtumą VAI 10 straipsnio taikymo aspektu, turi būti atsižvelgiama į tuos teisės aktus, kurie reguliuoja konkretų teisinį santykį, t. y. turi būti įvertinama, kokie ir kokia apimtimi yra teisiškai reikšmingi faktai bei kokios konkrečios materialiosios teisės normos asmeniui gali sudaryti atitinkamas prielaidas bei sąlygas, kad būtų

sukurtos, panaikintos ar pakeistos asmens subjektinės teisės tam tikruose teisiniuose santykiuose. Šia teisės norma iš esmės yra siekiama užtikrinti, kad asmeniui, dėl kurio yra priimtas atitinkamas individualus administracinis aktas, būtų žinomi šio akto priėmimo teisinis bei faktinis pagrindai, motyvai. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, kad būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2017 m. rugsėjo 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-709-415/2017; 2021 m. rugsėjo 1 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-2457-575/2021; 2023 m. birželio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1776-1047/2023; ir kt.).

Šioje administracinėje byloje skundžiamu Raštu atsakovė Širvintų rajono savivaldybės administracija, atsakydama į pareiškėjos SB „Vasara“ pateiktą Prašymą, pateikė, jos nuomone, visą prašomą informaciją, *inter alia* (be kita ko) nurodydama, jog 2024 m. rugpjūčio 26 d. gavusi informaciją apie galimą nuošliaužos riziką vietoje, esančioje šalia (duomenys neskelbtini), inicijavo pirminį situacijos vertinimą, 2024 m. rugsėjo 9 d. susipažino su Geologijos tarnybos išvada, kurioje įvardyta grėsmė nuošliaužai ir įtrūkiams ir įvertinus faktines ir teisiniu požiūriu reikšmingas aplinkybes, nustatyta, kad žemės sklypas, kuriame susiformavusi nuošliauža, nėra perduotas savivaldybei jokia forma – nei patikėjimo teise, nei nuosavybės teise, todėl savivaldybė neturi teisės vykdyti joje jokių darbų ar iniciatyvų, įskaitant šlaito tvirtinimą. Todėl, Širvintų rajono savivaldybės administracija nėra atlikusi detalių geologinių tyrimų, neinicijavo projektavimo darbų ir neorganizavo šlaito tvirtinimo, kadangi tokiems veiksams nėra teisinio pagrindo. Administracija taip pat nurodė, jog sprendimai dėl ginčo šlaito tvirtinimo nėra priimti.

Rašto turinio prasme, atsakovė iš esmės atsisakė spręsti Širvintos upės šlaito, esančio ties (duomenys neskelbtini), Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje, kurį pareiškėja įvardija kaip avarinės būklės, tvirtinimo darbus ir nesvarstė ekstremalios situacijos savivaldybėje skelbimo galimybes, kaip tai Prašyme indikavo pareiškėja. Taigi, bylos dalyką sudaro atsakovės Raštu pateiktas atsisakymo atlikti galimai avarinės būklės upės šlaito vertinimo bei tvarkymo darbus teisėtumas.

VSĮ 6 straipsnio 26 punkte nurodoma, kad savarankiškoji savivaldybės funkcija yra kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga, savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsauga, priežiūra ir tvarkymas, būklės stebėseną, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo organizavimas ir (ar) vykdymas, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimas ir apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų formavimo, šių sklypų kadastro duomenų nustatymo ir jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą organizavimas.

KVCSĮ, kuris nustato krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos, pasirengimo krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms, jų valdymo ir padarinių šalinimo teisinius pagrindus, taip pat reikalavimus, taikomus siekiant užtikrinti ypatingos svarbos subjektų atsparumą ir jų veiklos tęstinumą, ekstremaliąją situaciją įvardija kaip dėl ekstremaliojo įvykio susidariusią padėtį, kuri gali sukelti ar sukelti didelį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms, turtui, aplinkai, gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimui, viešajai tvarkai arba gyventojų žūtį, sužalojimą, turtinę ar kitą žalą (KVCSĮ 2 straipsnio 6 dalis). Ekstremalusis įvykis yra nustatytus kriterijus atitinkantis gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, keliantis tokio lygio pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms, turtui, aplinkai, gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimui, viešajai tvarkai, kad gali būti skelbiama ekstremalioji situacija (KVCSĮ 2 straipsnio 11 dalis). Ekstremaliojo įvykio kriterijai – stebėjimais ir skaičiavimais nustatyti arba tarptautinėje praktikoje naudojami fizikiniai, cheminiai, geografiniai, medicininiai, socialiniai ar kiti įvykio mastą, padarinius ar faktą apibūdinantys dydžiai arba aplinkybės (kritinės ribos), kuriuos atitinkantis įvykis laikomas ekstremaliuoju (KVCSĮ 2 straipsnio 7 dalis). To paties įstatymo 2 straipsnio 16 dalis nustato, kad įvykis – ekstremaliojo įvykio kriterijų neatitinkantis gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, keliantis pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai, gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimui, viešajai tvarkai.

Pagal Nutarimu Nr. 1317 patvirtinto Pranešimo ir keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį, ypatingą įvykį, ekstremaliąją situaciją ar krizę tvarkos aprašo 2 priedo „Ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašo“ lentelę, ekstremaliuoju įvykiu įvardijamas gamtinis įvykis, dėl kurio kyla pavojus žmogaus gyvybei, sveikatai, turtui ir (ar) aplinkai (lentelės 15.11 punktas). Šios lentelės 5 pastaboje nurodyta, jog gamtinis įvykis – geologinis reiškinys (žemės drebėjimas, karstinis reiškinys, nuošliauža, sufozinis reiškinys), stichinis meteorologinis reiškinys, katastrofinis meteorologinis reiškinys, stichinis hidrologinis reiškinys, katastrofinis hidrologinis reiškinys, vabzdžių antplūdis.

KVCSĮ 13 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad savivaldybei valstybės perduotą civilinės saugos organizavimo funkciją vykdo savivaldybės meras, kuris be kita ko, skelbia ir atšaukia savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją, skiria savivaldybės operacijų vadovą (KVCSĮ 13 straipsnio 1 dalies 3 punktas). KVCSĮ 13 straipsnio 3 dalis numato, atlikdamas savivaldybei valstybės perduotą civilinės saugos organizavimo funkciją savivaldybės administracijos direktorius skiria savivaldybės parengties pareigūną – savivaldybės administracijos valstybės tarnautoją, kuris koordinuoja savivaldybės institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, kurių savininkė yra savivaldybė, savivaldybės valdomų įmonių, savivaldybės teritorijoje esančių kitų ūkio subjektų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms (KVCSĮ 13 straipsnio 3 dalies 1 punkto a papunktis); atlieka kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas su krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos uždavinių įgyvendinimu susijusias funkcijas (KVCSĮ 13 straipsnio 3 dalies 6 punktas).

KVCSĮ 33 straipsnyje detalizuotas savivaldybės lygio ekstremaliosios situacijos valdymas. Pagal reglamentuotą procedūrą, numatyta, jog gresiant ar susidarius savivaldybės lygio ekstremaliajai situacijai, meras: 1) nedelsdamas sušaukia savivaldybės operacijų centrą; 2) vadovaudamasis Vyriausybės nustatyta tvarka, savivaldybės operacijų centro pasiūlymu sprendžia dėl savivaldybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir savivaldybės institucijos ar įstaigos, valstybės institucijos ar įstaigos valstybės tarnautojo, darbuotojo ar valstybės politiko paskyrimo savivaldybės operacijų vadovu poreikio; <...> (KVCSĮ 33 straipsnio 1 dalis). Tuo tarpu savivaldybės operacijų centras, gresiant ar susidarius savivaldybės lygio ekstremaliajai situacijai: 1) vertina ekstremaliosios situacijos grėsmę ir prireikus siūlo merui skelbti savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją; 2) renka informaciją apie gresiančią savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją, rengia jos raidos prognozes ir planuoja priemones, siekdamas laiku reaguoti į galimas naujas grėsmes <...> (KVCSĮ 33 straipsnio 2 dalis)

Taigi, kaip matyti iš nurodyto teisinio reglamentavimo, esant ekstremaliojo įvykio kriterijus atitinkančiai grėsmei savivaldybės teritorijoje, ekstremalios situacijos vertinimą atlieka savivaldybės mero sušauktas savivaldybės operacijų centras, kuris vertina ekstremaliosios situacijos grėsmę ir prireikus siūlo merui skelbti savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją.

Į bylą pareiškėja pateikė 2024 m. rugsėjo 19 d. Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos išvadą „Dėl Širvintos upės slėnio šlaito būklės (duomenys neskelbtini) (SB „Vasara“)“, kurioje nurodyta, kad tarnyba įvertino Širvintos upės slėnio šlaito geodinaminę būklę ruože ties (duomenys neskelbtini), sodininkų bendrija „Vasara, (duomenys neskelbtini) ir nustatė, kad šiame ruože 15 m ir mažesniu atstumu nuo pastatų dėl upės šoninės erozijos procesų yra susiformavęs status 35–45 laipsnių polinkio Širvintos upės slėnio kairysis šlaitas (skardis). Tarp pastatų ties (duomenys neskelbtini) yra susidariusi nauja ir toliau besiformuojanti 7 m pločio nuošliauža (nuslinkusio grunto tūris 30–40 kub. m.). Nuo viršutinės šlaito briaunos į kiemo pusę 0,5 m ir 1,5 m atstumu žemės paviršiuje yra susidarę 5-10 cm pločio plyšiai ir kyla realus pavojus, kad vėl įmirkus gruntams, nuošliauža vystysis keldama dar didesnę pavojų kiemo įrenginiams, pastatams ir gyventojams. Inžinerinių geologinių sąlygų nustatymui reikalinga atlikti detalius geologinius tyrimus, vadovaujantis statybos techniniu reglamentu STR 1.04.02:2011 „Inžineriniai geologiniai (geotechniniai) tyrimai“, kuriuos atlieka juridiniai ir fiziniai asmenys, turintys nustatyta tvarka išduotą leidimą tirti žemės gelmes. Šių tyrimų rezultatai teikia duomenis šlaitų stabilumo įvertinimui ir jų sutvirtinimo priemonių projektavimui.

Šią išvadą patvirtina 2025 m. rugsėjo mėn. uždarnosios akcinės bendrovės (toliau – ir UAB) Geotestus atliktas Širvintų upės slėnio šlaito būklės įvertinimas SB „Vasara“, (duomenys

neskelbtini), kurį atliko fizikos mokslų daktaras (laipsnis suteiktas (duomenys neskelbtini)), docentas, inžinierius-hidrogeologas D. Y., ir kuris padarė išvadą, „jog šlaite vyksta deformacijos ir galimos nuošliaužos, kurios gali nulemti esamų statinių ir įrenginių deformacijas ar avarijas. Pagrindinis veiksnys išlieka natūrali šoninė upės erozija bei hidrologinis režimas, susijęs su užtvankos veikla, dėl kurios pakilęs Širvintos upės vandens lygis papildomai ardo šlaitą. Siekiant tinkamai sutvarkyti šlaitą ir įvertinti šlaito stabilumą rekomenduojama atlikti projektinius inžinerinius geologinius (geotechninius) tyrimus, prieš tai suderinus darbų programą ne tik su Lietuvos geologijos tarnyba, bet ir geotechnikos srities specialistais, kurie ir vykdytų šlaito stabilumo analizę“.

Administracija į bylą pateikė Darbo grupės, sudarytos 2025 m. rugpjūčio 12 d. Širvintų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl darbo grupės sudarymo“, 2025 m. rugpjūčio 12 d. 14.00 val. atlikto patikrinimo protokolą, kuriuo konstatuota: 1) Akivaizdžių gamtos reiškinių sukeltų žemės nuošliaužų požymių neužfiksuota – šlaitas gausiai apaugęs žoline augalija, kūmais, medžiais, nuslinkusio žemės grunto (nuošliaužų), medžių plikomis šaknimis nerasta; 2) Dabartinei šlaito būklei galimai įtakos galėjo turėti gyventojų ūkinės veiklos (kompleksinis statybos, kasimo darbų (tokių kaip buitinių nuotekų valymo įrenginių įrengimas) neįvertinus saugaus atstumo nuo šlaito, tvorų įrengimo ant šlaito viršutinės briaunos, statinių, laiptelių įrengimo šlaite) poveikis.

Komisija, vertindama byloje surinktus įrodymus Rašto teisėtumo aspektu, pirmiausia, pažymi, jog atsakovė Širvintų rajono savivaldybės administracija Širvintų upės šlaito vertinimą ginčo teritorijoje atliko tik po to, kai pareiškėja inicijavo administracinį ginčą Komisijoje. Nors Rašte atsakovė nurodė, jog atliko pirminį faktinių aplinkybių dėl šlaito būklės vertinimą, tačiau jokių įrodymų apie atliktą situacijos vertinimą nepateikė. Be to, įvertinus atsakovės pateiktas darbo grupės protokolines išvadas, matyti, jog jos yra prieštaringos. Tokia išvada daroma dėl to, kad pirmame punkte darbo grupė nurodo, kad akivaizdžių gamtos reiškinių sukeltų žemės nuošliaužų požymių neužfiksuota – šlaitas gausiai apaugęs žoline augalija, kūmais, medžiais, nuslinkusio žemės grunto (nuošliaužų), medžių plikomis šaknimis nerasta, t. y., daroma išvada, kad šlaito būklė gera, o antrame punkte nurodo, kad dabartinei šlaito būklei galimai įtakos galėjo turėti gyventojų ūkinės veiklos poveikis. Atsižvelgiant į tai, sprendžiama, jog padarytos išvados dviprasmiškos, neaiškus upės šlaito, kuriam įtaką padarė gyventojų ūkinė veikla, įvertinimas.

Komisija, vertindama skundžiamo Rašto turinį, pažymi, jog Administracija atsisakė atlikti pareiškėjų prašomus veiksmus dėl upės šlaito avarinės būklės tik tuo aspektu, jog šlaitas yra nesuformuotoje valstybinėje žemėje, nuosavybės teise priklausančioje Lietuvos Respublikai, patikėjimo teise valdomai trečiojo suinteresuoto asmens Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos. T. y. atsakovė Raštu nepasisakė nei dėl Geologijos tarnybos išvadų ir jų pagrindu atliktinų veiksmų situacijai spręsti, nei su Prašymu pateikto atsakovei 2025 m. liepos 3 d. NŽT rašto „Dėl informacijos suteikimo“ Nr. (duomenys neskelbtini), kuriame institucija pateikė nuomonę, kad už šlaito stabilizavimą ar kitų reikiamų darbų organizavimą savivaldybės teritorijoje yra atsakinga savivaldybė. Bylos duomenys patvirtina, jog Prašymo nagrinėjimo metu atsakovė neatliko jokių veiksmų dėl Širvintų upės šlaito, esančio ties (duomenys neskelbtini), vertinimo kaip avarinio, nesprenė dėl ekstremalios situacijos egzistavimo. Priešingai, formalizuodama situaciją, atsakovė tik pateikė informaciją apie žemės valdymo aspektus ir nurodydama, kad upės šlaitas nėra perduotas patikėjimo teise valdyti savivaldybei, ignoravo ekstremalios situacijos egzistavimą bei nesiėmė veiksmų galimai grėsmei pašalinti.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje ne karta pažymėta, kad valdžios institucijos, įgyvendindamos gero viešojo administravimo principą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių aplinkybių visumą (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2024 m. gruodžio 18 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-1207-1188/2024; ir kt.). Vadovaujantis iš gero administravimo principo kylančiais imperatyvais, viešojo administravimo subjektas turi pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant viešojo administravimo funkcijas, veikti nešališkai ir objektyviai, o formaliai ir biurokratiškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo

administracinio teismo 2021 m. spalio 6 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-3900-502/2021; 2025 m. gegužės 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-92-822/2025; ir kt.).

Komisija, atsižvelgdama į išdėstytų nustatytų faktinių aplinkybių visumą, įvertinusi teisinį reglamentavimą, ypatingai viešojo administravimo subjekto priimamiems administraciniams keliamus reikalavimus, sprendžia, jog Raštas yra nemotyvuotas ir nepagrįstas faktinėmis aplinkybėmis. Raštas priimtas neįvertinus visų Prašyme ir su juo pateiktuose dokumentuose išdėstytų aplinkybių, todėl yra formalus ir neatitinkantis VAI 10 straipsnio 5 dalyje reikalavimų, o Atsakovės veiksmai, nagrinėjant Prašymą, neatitinka gero administravimo principo.

Išdėstytų aplinkybių pagrindu, pareiškėjos sodininkų bendrijos „Vasara“ patikslintas skundas, kuriuo prašoma panaikinti Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2025 m. liepos 31 d. raštą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl informacijos pateikimo“ ir įpareigoti atsakovę iš naujo išnagrinėti 2025 m. liepos 3 d. pareiškėjos prašymą, tenkinamas pilna apimtimi.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsniu, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjos sodininkų bendrijos „Vasara“ patikslintą skundą tenkinti.

Panaikinti Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2025 m. liepos 31 d. raštą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl informacijos pateikimo“.

Įpareigoti Širvintų rajono savivaldybės administraciją iš naujo išnagrinėti 2025 m. liepos 3 d. pareiškėjos prašymą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys gali apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Inga Drąsutavičienė

Komisijos nariai

Marina Adomaitė

Evaldas Ambrozaitis